

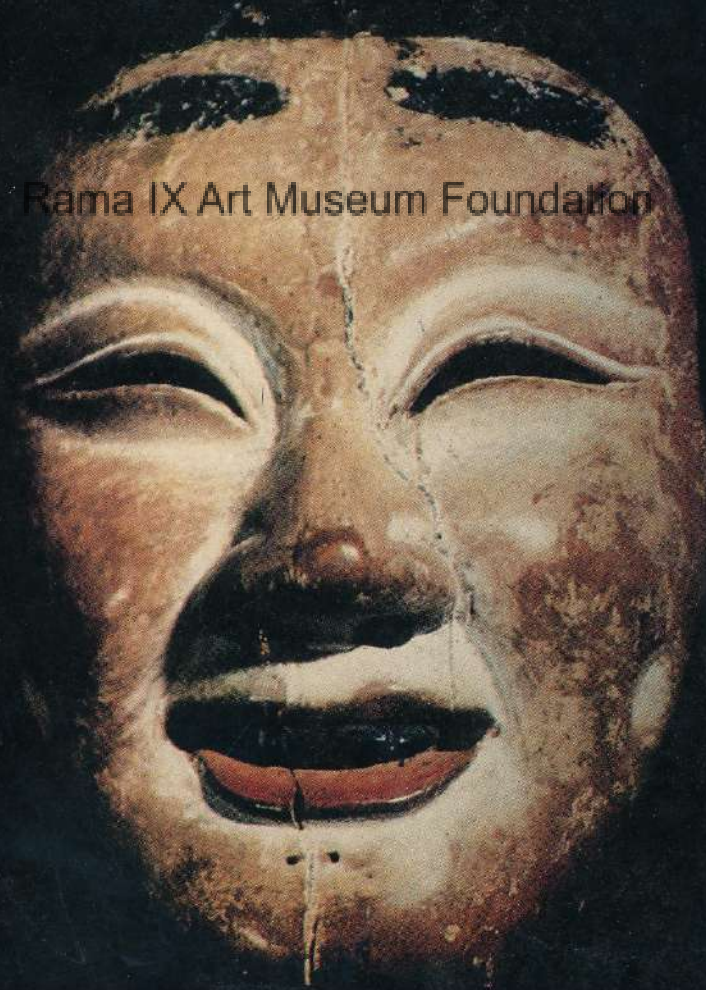
สาระ ความรู้ ความบันเทิง ทางศิลปะทุกสาขา

ศิลปะ

เส้นทาง

ภาพสีกว่า 40 รูป จาก slide multivision ของ นนทศักดิ์ฯ, งานแสดงของ 5 ศิลปิน
และสื่อน้ำชุด "อิสราภาพ" ของ นิติ วัฒยา

Rama IX Art Museum Foundation

พบนักเขียนที่คุณชื่นชอบ

อำนาจ เย็นสบาย จุมพล อภิสุข วสันต์ สิทธิเขตต์ สนานจิต บางสะพาน
โสฬส มานีพารักษ์ โกศล พิณกุล ชาลี เทาะไต้ นกแล และน้องใหม่อีกหลายคน

ทางสายใหม่ของคุณ

20.-

อ่านบางท่านที่ได้ไปชมงานคงจะหายข้องใจสงสัยกันเสียที่ อาจารย์ยอภินันท์ได้กล่าวในตอนท้ายว่า

“ผมตั้งใจว่า วันที่ 18 กรกฎาคม 2529 เวลา 18.00 น. ผมคงจะได้พบกับชาวกรุงทั้งหลายที่สนใจอีกในงาน “สอนศิลป์ให้ไก่อกรู 2” ซึ่งจะแปลกแหวกแนวไปจากเดิมแน่นอน แต่ขอปิดไว้ก่อนว่าจะแปลกอย่างไร”

อาจารย์ยอภินันท์จะเดินทางไปศึกษาปริญญาเอกทางด้านประวัติศาสตร์ศิลป์ ที่มหาวิทยาลัยคอร์เนล นิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยได้รับทุนจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ก็นับเป็นสิ่งที่ “ไก่อกรู” อย่างผมรู้สึกดีใจที่ศิลปินไทยเราได้พยายามสร้างสรรค์ผลงานแปลก ๆ ใหม่ ๆ ออกมาโดยไม่ย่อท้อว่าสิ่งแปลกใหม่เหล่านั้นผู้ดูจะยอมรับได้มากน้อยแค่ไหน แต่ก็หวังว่า “ไก่อกรู” อย่างเรา ๆ คงจะเข้าใจบทเรียนได้ดีขึ้นในบทต่อไปของ “สอนศิลป์ให้ไก่อกรู”

“นายไก่อกรู”

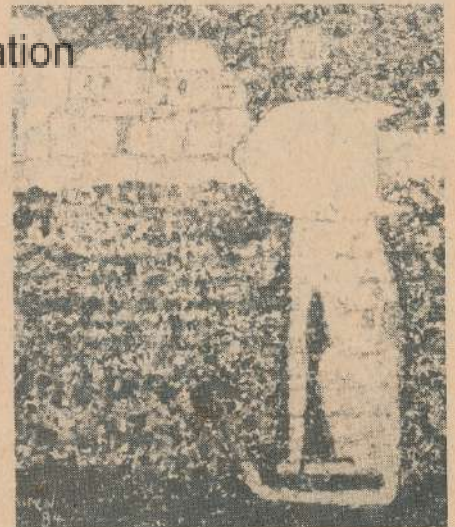

“ผมอายุจะ 60 ปีนี้ละ ไม่มีเมีย...ไม่มีภาระอะไร ไม่มีหน้าไหนมาปลดเกษียณได้ แล้วยิ่งตอนนี้ยิ่งอึดใหญ่...ยังเขียนอยู่ โอ้โห!...จะบ้าตายอยู่แล้ว แต่ผมไม่คิดถึงงานศิลปะ งานหนึ่งที่ผมก็จะส่ง มันต้องลองดู บางคนเขาว่าผมคิดยังไง ขอมให้คนรุ่นหลัง รุ่นลูกมาตัดสิน แต่ผมไม่คิดนะ ผมถือว่า ศิลปินต้องร่วมแสดงงานศิลปะ ทำงานศิลปะต่อไป ต้องทุ่มสุดชีวิต อาจารย์ศิลปกล่าวว่า งานศิลปะต้องเผยแพร่สู่คนอื่น ต้องมีสนามแสดงงาน”

“งานของผมนะ...ส่วนใหญ่ผมชอบเขียนรูปบ้าน ปลา แมว แล้วก็เด็ก...ผมเขียนบ้าน บ้านนี้หมายถึงว่า ผมเป็นคนไม่มีบ้าน ผมเปลี่ยนงานมาแล้ว 13 ครั้ง ไม่มีหลักฐานแน่นอน มันฝังใจผมอยู่นะ มันรุนแรง...แล้วก็เด็กนี้ ผมเป็นคนรักเด็กมาก โดยเฉพาะเด็กผู้หญิงไว้ผมเปีย...คนที่คิดผมเปียนี้ผมว่าเก่งกว่าคนคิดระเบิดปรมาณูอีก...ผมเป็นคนรักแมวนะ ชอบมากเลย แต่ผมเคยถูกมันกัดในร้านอาหารแห่งหนึ่ง...อย่างผมเขียนปลานี้ มีอยู่วันหนึ่ง ตอนผมเป็นหนุ่ม ผมไปหาเพื่อน ต้องเดินผ่านป่าช้า ผมเห็นก้อนดิน ดินอยู่กลางถนน ไม่กลัวผีนะ ผมเดินเข้าไปดูใกล้ ๆ อ้อ...เป็นปลาหมอ ดินจนฝุ่นดินหุ้มตัวหมด เป็นก้อนเลย ผมประทับใจฝังใจมาจนบัดนี้...ปลาดาวนี้หมายถึงความทุกข์ เหมือนตัวผมมีความทุกข์ต่าง ๆ ผมลำบากนะ เดินมาเรียน จากวัดสุทธจินดาเดินมาเรียนที่ศิลปากร ไม่มีตังค์นะ พี่สาวผมเขาก็ไม่ให้ เขาไม่อยากให้ผมเรียนเขียนรูป...คุณจะเห็นว่าปลาของผมปิดปาก หมายถึงไม่พรีพ่นถึงความทุกข์ยากต่าง ๆ นักจิตวิทยาเขาว่าเราต้องระบายออกให้ไหม แต่ผมเก็บไว้ไม่พูด”

หมายเหตุ ตัดตอนมาจากเรื่อง สนทนากับศิลปิน ในนิตยสาร “ฟ้าเมืองทอง” ฉบับเดือน มิถุนายน 2528

คำพูดข้างบนนั้น เป็นคำพูดที่กลั่นออกมาจากใจของชายคนหนึ่ง ที่ได้อุทิศร่างกายและจิตใจเกือบชั่วชีวิตให้กับ “ศิลปะ” ที่ต้องนำคำพูดของท่านเมื่อหลายเดือนก่อน มาถ่ายทอดอีกครั้งหนึ่ง เพราะในปัจจุบันท่านเหลือโอกาสที่จะพูดน้อยเต็มที...ในโลกนี้...บางครั้ง มันช่างเต็มไปด้วยความ “อึดอัด” จริง ๆ คนที่มีจิตใจงาม สร้างสรรค์สิ่งที่ดี ไม่เคยเบียดเบียนผู้ใดให้ได้รับความเดือดร้อน กลับต้องพบกับชะตากรรมอันเลวร้าย...

กว่าจะถึงวันนั้น

คำบอกเล่าจากเพื่อนคนหนึ่งของ
สุเชาว์ ศิษย์กเนศ

ปลายเดือนมิถุนายนที่ผ่านมา...อาการป่วยของ แก้วกำเร็บหนักขึ้น คุณชีวะ โกมลมาลัย ผู้ที่เป็นทั้งเพื่อนและเจ้าของบ้านที่แก้วกำเร็บอาศัยอยู่ในปัจจุบัน ก็พาแก้วมาที่โรงพยาบาลประจำของแก คือโรงพยาบาลพระมงกุฎ ซึ่งเพื่อนของแกคนหนึ่งเป็นหมออยู่ที่นั่น ผมทราบข่าวและมาเยี่ยม หลังจากที่แกนอนในห้องฉุกเฉินมาสองวันแล้ว หมอบอกว่าอาการดีขึ้นมากแล้ว ให้กลับไปพักฟื้นที่บ้าน กินยาตามที่หมอสั่ง แต่อาการก็ไม่ดีขึ้นเลย...ความจริงแกเป็นโรคความดันโลหิตสูงมาหลายปีแล้วนะ ก่อนหน้านั้นก็มักจะมาโรงพยาบาลอยู่บ่อย ๆ และต้องกินยาเป็นประจำมานานทีเดียว...

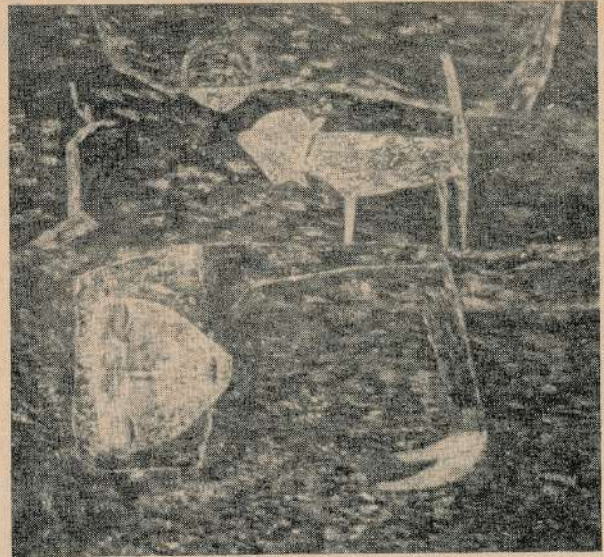
วันที่ 6 กรกฎาคม...หลังจากที่พักฟื้นมาประมาณหนึ่งอาทิตย์ อาการของแกกลับทรุดลงอีก คราวนี้หนักกว่าทุกครั้ง เมื่อผมทราบก็รีบไป...แกบอกผมว่า “ไม่ไหวแล้ว” ปกติแกเป็นคนที่อดทนที่สุด ถ้าแกพูดออกมาอย่างนี้ แสดงว่าอาการชักจะไม่ดีเสียแล้ว ผมและคุณชีวะก็รีบจะพาแกไปโรงพยาบาล แต่ขณะนั้นแกเดินไม่ไหวแล้ว ต้องอุ้มขึ้นรถแท็กซี่เมื่อไปถึงโรงพยาบาล ผมไม่อยากเชื่อ เขาบอกว่า อาการยังไม่พร้อมจะรับไว้ คืออาการยังไม่หนัก...แต่ผมว่าหนัก เพราะคนไข้เดินไม่ไหวแล้ว ขณะนั้นเป็นเวลา 2 ทุ่มกว่า เราจึงจำต้องพาแกไปที่โรงพยาบาลพญาไท ซึ่งก็รีบรับไข้ไว้ทันที ...พอรุ่งเช้าผมก็พยายามติดต่อกับเพื่อนของแกที่เป็นหมออยู่ในโรงพยาบาลพระมงกุฎ ผมจึงขอร้องให้เขาช่วยวิ่งเต้นทำเรื่องรับคนไข้ไว้ด้วย และเขาก็ช่วยติดต่อให้จนสำเร็จ การอยู่ที่พญาไทมันก็ดีอยู่ แต่ค่าใช้จ่ายเราคงไม่มีปัญญาแน่ ๆ แล้วเราก็ค่อยกันย้ายคนไข้อีกครั้งหนึ่ง...

หลังจากที่ตรวจอย่างละเอียดอีกครั้งหนึ่งแล้ว หมอก็บอกว่า อาการที่กำเริบก็เนื่องมาจากความดันฯ ขึ้นสูงถึง 220 ที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ ร่างกายคนป่วยมีปริมาณโซเดียมในเลือดต่ำมาก จนน่าเป็นห่วง และปล่อยเรื้อรังมานานทีเดียว อีกทั้งยาที่หมอให้กินเป็นประจำนั้น มันเป็นตัวทำลายโซเดียมทางอ้อมอยู่ด้วย ปกติคนไข้ประเภทนี้หมอจะต้องสั่งให้รับประทานอาหารที่มีคุณค่าทดแทนโซเดียมที่ถูกทำลายไปให้มาก ๆ อยู่เสมอ แต่มัน

Rama IX Art Museum Foundation

อีกสองวันต่อมา หมอบอกว่า อาจจะมีโอกาสพูดได้ แต่จะให้เดิน หรือขยับตัว อาจจะไม่ไหวสักหน่อย หรืออาจจะต้องกินเวลานาน อุปสรรคอย่างหนึ่งก็คือ แกมีอายุมากพอสมควร...

หลังจากนั้นต่อมา ส่วนใหญ่แกจะไม่รู้สึกตัว เพราะหลับตลอดเวลา และมีไข้สูงด้วย ต่อมาสักทุกส่วนขยับเขยื้อนไม่ได้ ไม่แน่ว่า แกจะรับรู้คำพูดได้หรือไม่ ผมเองก็ไม่ได้พูดอะไรกับแกหรอก...ภาพที่เห็นมันสะท้อนใจนะ พูดอะไรไม่ออกนึกถึงคำพูดและเสียงหัวเราะของแก...รอยยิ้มที่ไม่เคยจางไปจากใบหน้า แวดตาที่ฉายแสงแห่งความทรงจำ สิ่งเหล่านี้ได้หายไปอย่างหมดสิ้น ผมได้แต่เอาผ้าชุบน้ำเช็ดหน้า เช็ดตัวให้แก โดยที่ไม่ได้ปรึกษาออกมาสักคำ และยังคงใช้ความพยายามกลืนน้ำตาที่จะไหลออกมาซะให้ได้...

หวนระลึกถึงวันสุดท้ายที่เราได้คุยกันในสภาพที่แกยังปกติ และไม่รู้จักอัมในการสร้างผลงานฝากไว้ให้อนุชนรุ่นหลังได้ชื่นชม...บ่ายวันนั้น กลางเดือนมิถุนายน แกโทรศัพท์มาหาผมและบอกว่า "ต้องรีบทำงานเพื่อส่งแก่ชาติ เพราะเขาเลื่อนกำหนดรับงานเข้ามา" น้ำเสียงของแกนั้นช่างเต็มไปด้วยความตื่นเต้น... เหมือนกับเด็กที่จะส่งงานครั้งแรกซะอีก แกเป็นเช่นนั้นจริงๆ การแสดงงานแก่ชาติมีความสำคัญ

กลับตรงกันข้ามเพราะตลอดเวลาที่แกเริ่มป่วย ชีวิตความเป็นอยู่ของแก มักจะทานอาหารไม่ค่อยได้ และในบางคราวก็ไม่ค่อยจะมีให้ทาน ใครจะไปรู้ชีวิตทุกอย่างก้าวของแก แม้แต่เพื่อนที่ใกล้ชิดก็ตาม ในเมื่อแกไม่ค่อยจะปรึกษาบอกในยามที่กำลัง "เร้นแค้น" ถ้าไม่ถึงที่สุดจริงๆ การที่ความดันฯ ขึ้นสูงมีสาเหตุอีกประการหนึ่งคือ จิตใจที่มีความเครียดของแก ยิ่งเวลาที่ทำงานศิลปะ แกมักจะทุ่มเทชีวิตจิตใจทั้งหมดให้แก่งาน อีกทั้งสภาวะจิตใจที่เก็บกดเอาไว้ตลอดเวลาที่มีส่วน หมอที่พญาไทก็ยังได้แนะนำให้ปรึกษากับจิตแพทย์เหมือนกัน เพื่อหาทางใช้ยากระตุ้น หรือช่วยทางระบบประสาท

วันที่ 7 กรกฎาคม...ภายในห้องฉุกเฉิน โรงพยาบาลพระมงกุฎ ผมนั่งอยู่ที่ข้างเตียง แกพูดกับผมว่า "ดีเหมือนกันที่มานี่ จะได้ไม่สิ้นเปลือง" ขณะนั้นประสาทการรับรู้ของแกยังมีอยู่ ขยับตัวได้บ้าง แต่ลุกขึ้นไม่ได้แล้ว

Rama IX Art Museum Foundation

สำหรับชีวิตแกมาก ไข่ว่าแกคิดหวังจะได้รางวัล
แต่แแต่ต้นเต้นกับการที่จะได้แสดงผลงานที่พวก
เพียรสร้าง ต้นเต้นกับการที่ ผู้อื่นจะได้รับสุนทรีย

รสร่วมกัน

อาจเป็นเพราะงานแห่งชาติกระมังที่เป็นตัว
จุดกระชากให้แก เข้ามาอยู่ในโลกแห่งศิลปะ...
และไม่อยากจะคิดเลยว่า ในที่สุด งานแห่งชาติ
ก็กลับเป็นสิ่งที่ผลักดันให้แกออกไปจากโลกแห่ง
ศิลปะ และโลกแห่งสามัญสำนึกของมนุษย์ เพราะ
หลังจากส่งงานครั้งนี้แล้ว ก็บรรจบกับปลายเดือน
มิถุนายนพอดี...เวทีงานแห่งแรกและแห่งสุดท้ายใน
ชีวิตของ สุขาว์ ศิษย์กณศ คืองานแห่งชาติละหรือ..

นับแต่บัดนี้ จนถึงวันรับงานในปีหน้า หรือ
ปีต่อๆไป จะอีกสักกี่ปีก็ตาม โอกาสที่แกจะลุก
ขึ้นมาบีบสี กวาดพู่กัน ระบายความอึดอัดของ
การสร้างงานศิลปะยังคงมีอยู่หรือเปล่า...ถึงแม้
ว่าจะต้องรอคอยไปอีกสักกี่ปีก็ตาม แกคงพร้อม
ที่จะรอ ถ้ายังมีความหวังอยู่ คิดแล้วก็ใจหาย
...กว่าจะถึงวันนั้น..หัวใจของแกอาจจะตายด้าน
ไปแล้วก็ได้

● เพื่อนคนหนึ่ง ●

พินิจว่ามีอะไร นั่นก็คือ ภาพนั้นมีความรู้สึกอยู่ใน และสะท้อนออกมาสะท้อนอารมณ์ท่านหรือไม่ บางท่านแสดงความคิดเห็นว่า ศิลปินเป็นเรื่องลอยๆ ขาดเหตุผล ไม่นั่นเอง จึงยากที่จะติดตามให้เข้าใจ

โปรดให้ความเป็นธรรมชาติ ศิลปะก็อยู่ไม่พ้นคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ว่า “สรรพสิ่งทั้งหลายย่อมมีสาเหตุ” เมื่อศิลปะมีผล จึงต้องมีเหตุ ทางศิลปะเรียกว่า “ที่มาแห่งความคลาไคล” การกราบที่มาของสาเหตุย่อมเป็นทางให้ถึงสรรพสิ่งรวมทั้งศิลปะด้วย

ประการหนึ่ง ท่านควรเริ่มชมตั้งแต่ภาพง่าย ๆ ก่อนเช่น ภาพเหมือนของจริง (Realistic) เป็นลำดับไปเช่นเดียวกับการศึกษาที่ท่านต้องผ่าน ก-ข บางครั้ง ท่านอาจได้รับคำชี้แจงที่ไม่แจ่มแจ้งจากผู้สร้างศิลปะ ขอท่านโปรดทราบ ว่า ศิลปะนั้นประกอบด้วย รูปธรรม กับนามธรรม

รูปธรรม คือวัตถุ, เครื่องมือ, เครื่องเขียน, วิธีการ

นามธรรม คือความรู้สึก, จิตใจ

ศิลปินสามารถที่จะอธิบายให้ท่านเห็นว่า สีสวยอย่างไร องค์ประกอบของภาพนั้นถูกต้องหรือไม่ กล่าวคือ เส้นโครงร่าง สี น้ำหนัก จังหวะ ช่องไฟ รวม

เรียกว่า รูปธรรมหรือองค์ประกอบ (Composition) แต่นามธรรมคือจิตนั้น เป็นสิ่งอธิบายไม่ได้ เป็นเรื่องของความรู้สึก การรับเฉพาะตน เป็นปัจเจกปัญญารู้ด้วยตนเอง พูดไม่ออก ดังท่านเล่าจื้อได้กล่าวว่า “เมื่อค้นหาความงาม ข้าพเจ้าพูด เมื่อพบแล้ว ข้าพเจ้าไม่พูด”

สิ่งสำคัญที่สุดก็คือ “เวลา” เวลาที่ท่านใช้ไปในการเข้าชมศิลปะเสมอๆ อ่าน ฟังสนทนาแลกเปลี่ยนทัศนะความคิดเห็นล้วนเป็นสิ่งมีค่ายิ่ง เป็นทางตรงไปสู่จุดหมายปลายทางของศิลปะ โปรดอย่าใจร้อน หรือเคร่งเครียด ซ้ำๆ ชมไปตามสบาย รสนิยมท่านจะดีขึ้น จิตจะถูกยกระดับให้สูงขึ้นๆ ไม่ช้า ก็จะมีชีวิตอยู่แก่ใจเองว่า ท่านได้บรรลุและมีความสุขใจในศิลปะแล้ว

เช่นเดียวกับท่านรับประทาน

อาหาร จนกระทั่งรู้สึกอิ่ม ทานยาเมื่อเจ็บไข้ ท่านก็รู้สึกได้เองว่าอาการท่านเป็นอย่างไร หรือดินฟ้าอากาศร้อน หนาว ท่านย่อมรู้สึกได้ เป็นเรื่องธรรมดาสามัญ ซึ่งก็ไม่ได้แตกต่างกันเลยในทางศิลปะ เมื่อท่านเข้าชม เข้าใกล้ชีวิตศิลปะ ศิลปะก็จะไม่หนีท่านแต่จะขอต้อนรับท่านด้วยความยินดี ●

Rama IX Art Museum Foundation

สุชาวี ศิษย์คณะ ได้ใช้เวลาช่วงหนึ่งในชีวิตในการเขียนหนังสือที่ชื่อว่า “ศิลปะเข้าใจง่าย” กองบรรณาธิการได้เล็งเห็นว่าหนังสือเล่มนี้มีคุณค่าต่อการสร้างความเข้าใจในศิลปะให้แก่บุคคลทุกเพศทุกวัย จึงได้คัดลอกบางส่วนออกมาเพื่อเป็นการเผยแพร่เกียรติคุณของท่าน

ภาพฝีพระหัตถ์

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ศิลปกรรมนำใจให้สรวลเผลอ
ช่วยบรรเทาทุกข์ในโลกให้เหือดหาย
จำเรณูดาพาใจให้สบาย
อีกร่างกายก็พลอยสุขสราญ

แม้ผู้ใดไม่นิยมชมถึงงาม
เมื่อถึงยามเศร้าอรุณาสงสาร
เพราะขาดเครื่องระงับดับรำคาญ
โศกใดจะสมานซึ่งดวงใจ

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

Rama IX Art Museum Foundation

"Nude No. I" โสฬส มานิพารักษ์ Nikon Fm. หน้ากล้อง 2.8 ชัตเตอร์ 1/1 ไฟ tungsten 100 W.